

Verwelkoming en mededelingen

Introitus (koor)

Josquin des Prez (ca. 1450-1521) - In te Domine speravi

*In te Domine speravi,
per trovar pietà in eterno.
Ma in un tristo e obscuro inferno
fui et frustra laboravi.*

Rotto e al vento ogni speranza
veggio il ciel voltarmi in pianto.
Suspir lacrime m'avanza
del mio tristo sperar tanto.

Fui ferito, se non quanto
Tribulando ad te clamavi.
In te Domine speravi.

Latijn (citaten uit psalm 31)
Italiaans (onbekende dichter)

vertaling:

*Ik vertrouw op u, HEER,
om eeuwige ontferming te vinden.
Maar in een trieste en donkere hel
was ik en moest vergeefs lijden.*

Gebroken en verwaaid met de wind is de hoop,
ik zag de hemel mijn tranen opwekken.
Enkel zuchten en tranen blijven over
van mijn trieste, sterke hoop.

Gewond was ik, maar
beproefd riep ik tot u.
Ik vertrouw op u, HEER.

Psalm 43 (allen, staande)

1 O God, kom mijn geding beslechten,
verlos mij van wie U versmaadt.
Boosdoeners willen met mij rechten,
die niet aan trouw en waarheid hechten.
Doe mij ontkomen aan hun haat,
o HEER, mijn toeverlaat.

3 O Here God, kom mij bevrijden,
zend mij uw waarheid en uw licht
die naar uw heilige berg mij leiden,
waar Gij mij woning wilt bereiden.
Geef dat ik door U opgericht
kom voor uw aangezicht.

4 Dan ga ik op tot uw altaren,
tot U, o bron van zaligheid.
Dan mag mijn ziel uw heil ervaren
en dankbaar ruisen alle snaren
voor U die al mijn vreugde zijt
en eindloos mij verblijdt.

5 Mijn ziel, hoe zijt gij zo verslagen,
mijn hart, wat kwelt gij u zozeer?
Vertrouw op 's Heren welbehagen.
Hij doet weldra de morgen dagen.
Ja, ik zal zingen tot zijn eer:
mijn redder is de Heer.

Moment van stilte, bemoediging en groet

Allen:

E re zij de Va der en de Zoon en de hei li ge Geest,
als in de be gin ne, nu en im mer
en van eeu wig heid tot eeu wig heid. A men.

(allen gaan zitten)

Psalm 17 (allen)

1 Hoor, Heer, Gij God van trouw en recht,
mijn zaak is recht, hoor naar mijn klagen,
doe eindelijk uw aanschijn dagen,
dan is voorgoed het pleit beslecht.
Gij hebt gepeild mijn diepste gronden,
mijn hart doorschouwd in diepste nacht,
mijn woord getoetst aan wat ik dacht,
en Gij hebt mij oprecht bevonden.

3 Gij hulp van wie wordt overmand,
hoe wonderbaar kunt Gij bevrijden!
Hoe zegent Gij die U verbeiden,
die schuilen bij uw rechterhand.
Behoed mij dan, laat mij niet vrezan,
behoed de appel van uw oog;
breid uit uw vleugels van omhoog

en laat mij zo geborgen wezen.

4 De vijand sluit mij in, o God!
Ik hoor hem briesen, hoor hem brallen;
laat mij niet in zijn handen vallen,
hij blaast zich op, hij praalt en spot.
Zij dringen op van alle zijden,
belagen ons van overal,
zij zullen zich in onze val,
in onze ondergang verblijden.

6 Wees Gij hun tot een schrik bij nacht,
schenk rijklijk hun de bittre vruchten
van wat zij zaaiden, o Geduchte,
hun en hun verre nageslacht.
Maar mij doet Gij uit boze dromen
ontwaken, o mijn Dageraad.
Ik zie de glans van uw gelaat,
uw zonlicht komt mij overstromen.

Lezing uit het Oude Testament *Psalm 129*
(*Gereciteerd door het koor in de vertaling van dr. Ida G. Gerhard en dr. Marie H van der Zeyde*)

'Israël, blijf het herhalen'

- Hoe hèbben ze mij van mijn jeugd af bekneld,
– spreke het Israël uit –
- 2 hoe hèbben ze mij van mijn jeugd af bekneld,
maar ze hielden géén macht over
mij.
- 3 Ploegers hebben mijn rug doorploegd,
doorgetrokken hun voren.
- 4 Maar de Heer, de rechtvaardige, heeft gekapt
de strengen der bozen.
- 5 Straks met de schande trekken zij af,
al deze haters van Sion.
- 6 Zij zullen zijn als het gras op het dak,
dat, eer het aar maakt, verdort.
- 7 Nièt voor de greep van de maaiershand,
nièt voor de arm van de binder. –

In de NBV luidt Psalm 129:

¹ Een pelgrimslied.
Dikwijls werd ik gekweld,
van mijn jeugd af aan,
– Israël, blijf het
herhalen –
² dikwijls werd ik gekweld,
van mijn jeugd af aan,
**maar gebroken hebben
ze mij niet.**
³ Ze trokken
hun ploeg over mijn rug
en maakten lange voren,
⁴ **maar de HEER
die rechtvaardig is,
sneed de riemen van
de drijvers door.**

⁵ Beschaamd deinzen
terug
allen die Sion haten,
⁶ ze zijn als gras op
de daken
dat verdort nog voor het
bloeit:
⁷ de maaier vult er zijn
hand niet mee
noch de schovenbinder
zijn armen,
⁸ en geen voorbijganger
zegt:
'Moge de HEER u
zegenen.'
Wij zegenen u in de naam
van de HEER.

- 8 En géén die voorbij komt zegt het tot hen:
'De zegen des Heren op u;
wij zegenen u met de naam van de Heer.'

'Israël, blijf het herhalen'

Magnificat: 1 (a), 2 (v), 3 (m) en 4 (a)

1 Mijn ziel maakt groot de Heer,
mijn geest ver-heugt zich zeer,
want God heeft mij, ge-rin - ge,
die Hem als dienst-maagd dien,
goed-gun-stig aan-ge-zien;
en deed mij gro-te din - gen.

v 2. Van nu aan, om wat Hij,
de Sterke, deed aan mij,
zullen mij zalig prijzen
alle geslachten saam,
want heilig is zijn naam,
Hij zal zijn trouw bewijzen.

m 3. Zijn arm verstoet met kracht
de groten uit hun macht,
de vorsten van hun tronen;
maar Hij maakt kleinen groot
en zal met overvloed
de hongerigen lonen.

a 4. Hij heeft het lang voorzegd:
aan Israël, zijn knecht

zal Hij genade schenken
en Hij zal Abraham
en al wie na hem kwam
in eeuwigheid gedenken.
(*Gezang 157A, LvdK 2013*)

Lezing uit het Nieuwe Testament: *Lukas 1* (Nieuwe Bijbelvertaling)

⁶⁷ Zijn (Johannes') vader Zacharias werd vervuld van de heilige Geest en sprak deze profetie:

⁶⁸ 'Geprezen zij de Heer, de God van Israël,
hij heeft zich om zijn volk bekommerd en het verlost.

⁶⁹ Een reddende kracht heeft hij voor ons opgewekt
uit het huis van David, zijn dienaar,

⁷⁰ zoals hij van oudsher heeft beloofd bij monde van zijn heilige profeten:

⁷¹ bevrijd zouden we worden van onze vijanden,
gered uit de greep van allen die ons haten.

⁷² Zo toont hij zich barmhartig jegens onze voorouders
en herinnert hij zich zijn heilig verbond:

⁷³ de eed die hij gezworen had aan Abraham, onze vader,
dat wij,

⁷⁴ ontkomen aan onze vijanden,
hem zonder angst zouden dienen,

⁷⁵ toegewijd en oprecht,
altijd levend in zijn nabijheid.

⁷⁶ En jij, kind, jij zult genoemd worden: profeet van de Allerhoogste,
want voor de Heer zul je uit gaan om de weg voor hem gereed te maken,

⁷⁷ en om zijn volk bekend te maken met hun redding
door de vergeving van hun zonden.

⁷⁸ Dankzij de liefdevolle barmhartigheid van onze God
zal het stralende licht uit de hemel over ons opgaan

⁷⁹ en verschijnen aan allen die leven in duisternis
en verkeren in de schaduw van de dood,
zodat we onze voeten kunnen zetten op de weg van de vrede.'

Nunc Dimittis (Arezzo Consort)

Giovanni Animuccia

Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace:

Quia viderunt oculi mei salutare tuum

Quod parasti ante faciem omnium populorum:

Lumen ad revelationem gentium,

et gloriam plebis tuae Israel.

Nu laat u, Heer, uw dienaar in vrede heengaan, zoals u heeft beloofd.

Want met eigen ogen heb ik de redding gezien

die u bewerkt heeft ten overstaan van alle volken:

een licht dat geopenbaard wordt aan de heidenen

en dat tot eer strekt van Israël, uw volk.

Uitleg en verkondiging 'Bevrijding'

Antisemitisme:

<http://www.nd.nl/artikelen/2014/december/12/2014-jaar-van-het-antisemitisme>

Artikel in Trouw van 3-12 over Christenvervolging ('Christenen zitten in de dode hoek'), te vinden op:

<http://images.protestantsekerk.net/uploads/klant360/files/Christenen%20en%20dode%20hoek.pdf>

Andrew White van de *Foundation for Relief and Reconciliation in the Middle East*: <http://frrme.org/>

<http://myocn.net/before-being-killed-children-told-isis-no-we-love-jesus/>

Gezang 119 1a, 2m, 3v, 4k, 5a

wijze: psalm 110

Loys Bourgeois 1551

I Richt op uw macht, o He - re der heir-scha - ren
en laat uw hulp ont - wa - ken uit uw hand,
wil voor uw aan - ge - zicht uw volk be - wa - ren
op - dat de nacht zal wij - ken uit het land.

m 2 Richt aan uw heil voor wie in onheil leven,
zend uw gerechtigheid als morgendauw,
dan zal het land de rijkste vruchten geven:
de vijgeboom en wijnstok van de trouw.

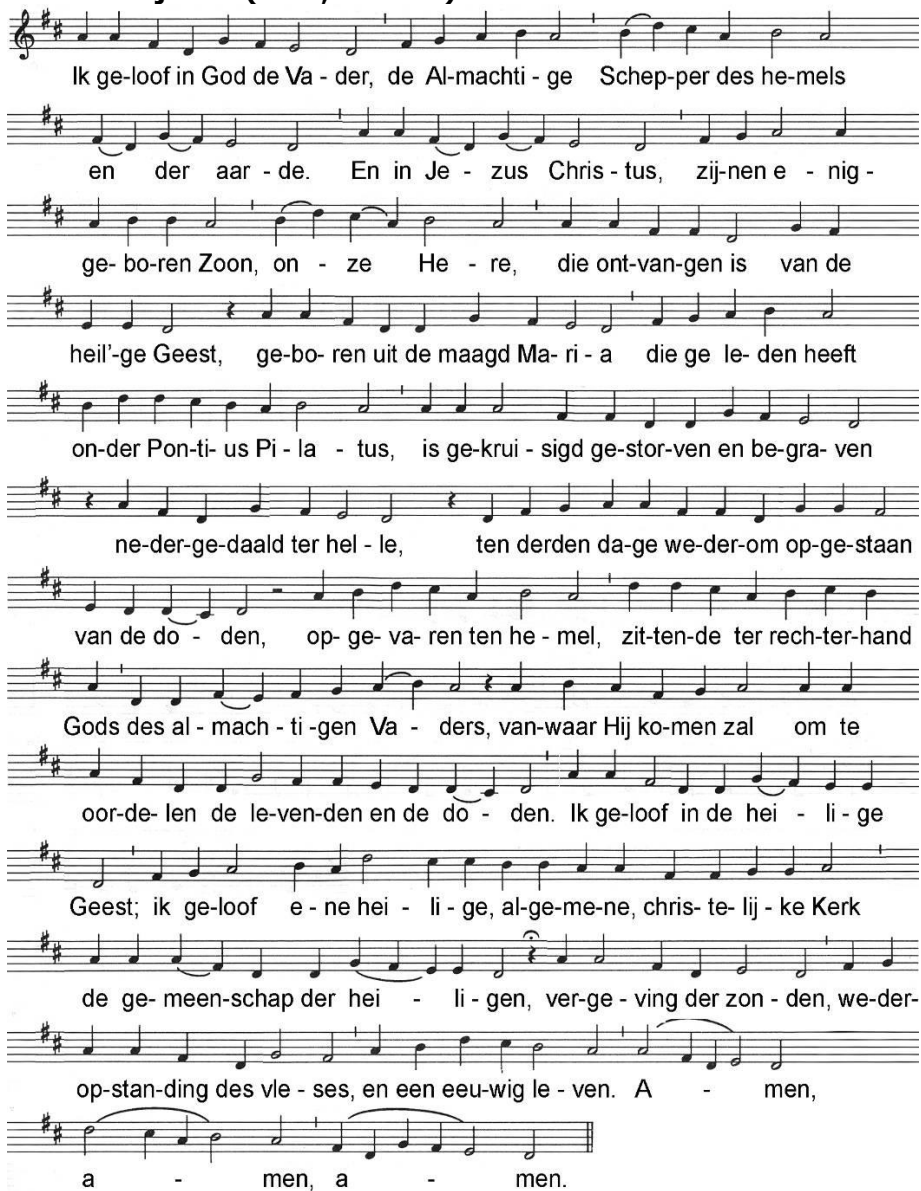
v 3 Richt op uw woning en roep ons tezamen,
omring ons met uw alvermogend woord,
wees ons een tempel en roep onze namen,
zodat wij juichen: God heeft ons verhoord!

k 4 Richt aan de vreugdedis voor al de dagen,
reik ons de beker van uw trouwverbond,
wij zullen altoos van uw heil gewagen
in brood en wijn, totdat Gij wederkomt.

a 5 Richt over de aarde en haar diepe stromen,
de volkeren, de sterren, zon en maan,
zij zullen allen voor uw aanschijn komen
en zingen dat uw woorden niet vergaan.

Geloofsbelijdenis (allen, staande)

Ik ge-loof in God de Va - der, de Al-machti - ge Schep-per des he-mels
en der aar - de. En in Je - zus Chris - tus, zij-nen e - nig -
ge-bo-ren Zoon, on - ze He - re, die ont-van-gen is van de
heil'-ge Geest, ge-bo-ren uit de maagd Ma - ri - a die ge le - den heeft
on-der Pon-ti - us Pi - la - tus, is ge-kruis - sigd ge-stor-ven en be-gra-ven
ne-der-ge-daald ter hel - le, ten derden da-ge we-der-om op-ge-staan
van de do - den, op-ge-va-ren ten he - mel, zit-ten-de ter rech-ter-hand
Gods des al - mach - ti - gen Va - ders, van-waar Hij ko-men zal om te
oor-de-len de le-ven-den en de do - den. Ik ge-loof in de hei - li - ge
Geest; ik ge-loof e - ne hei - li - ge, al-ge-me-ne, chris - te - lij - ke Kerk
de ge-meen-schap der hei - li - gen, ver-ge - ving der zon - den, we-der-
op-stan-ding des vle - ses, en een eeu-wig le - ven. A - men,
a - men, a - men.

(allen gaan zitten)

Gebeden ingeleid met het 'Onze Vader', gezongen door het koor

Albert de Klerk (1917-1998) - Pater Noster

Pater noster qui es in coelis:
sanctificetur Nomen tuum.
Adveniat regnum tuum.
Fiat voluntas tua sicut in coelo et in terra.
Panem nostrum quotidianum nobis hodie.
Et dimitte nobis debita nostra,
sicut et nos dimittimus debitoribus nostris.
Et ne nos in ducas in tentationem,
sed libera nos a malo.

Onze Vader die in de hemel is,
Uw naam worde geheiligd,
Uw koninkrijk komen.
Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, zo ook op aarde.
Geef ons heden ons dagelijks brood,
En vergeeft ons onze schulden,
Zoals ook wij vergeven onze schuldenaren.
En leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.

Inzameling van vrijwillige gaven bestemd voor de onkosten (deze bedragen ongeveer €3,- pp.)

Ondertussen speelt de organiste van J.S. Bach BWV 617

Herr Gott, schleuss den Himmel auf,
mein' Zeit zum End' sich neiget,
ich hab' vollendet meinen Lauf,
dess sich mein' Seel' erfreuet.
hab' g'nug gelitten, mich müd gestritten
schick' mich fein zu, zur ew'gen Ruh'.
lass fahren was auf Erden, will lieber selig werden.

vertaling:

Heer God, ontsluit de hemel, mijn einde nadert,
mijn levenswandel is voltooid, daarom is mijn ziel verheugd.
Ik heb genoeg geleden, moegestreden wil ik eeuwig rusten,
laat varen al het aardse, liever wil ik zalig zijn.

Slotlied: Spiegel van Gods liefde 1k, 2-3a (staande)

Tekst: Ria Borkent, melodie: Peter Sneep

k 1 Laat mij een spiegel van Gods Liefde zijn,

waarin een glinstering is waar te nemen:

glimlach van boven,

geest niet te doven.

Diep in de nacht van zonde en van pijn

heeft hij zijn Zoon gegeven uit de hemel:

Licht voor de Wereld,

Christus de Here.

Die naar de mensen toegekomen is

was met ontferming over ons bewogen:

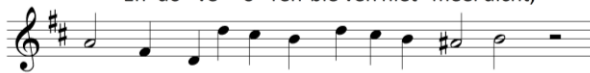
sfeer die ons opgaat in de duisternis

verleen uw helder licht aan onze ogen.

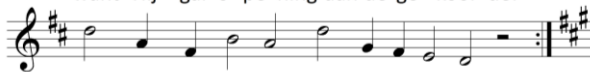
a 2

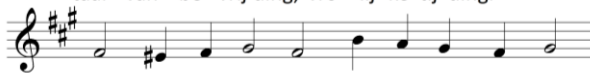
Hij gaf aan blinden een vol-tooid ge - zicht,
En do - ve o - ren ble-ven niet meer dicht,

als hoop-vol te-ken voor het on-vol - tooi - de:
want Hij gaf o - pe - ning aan de ge - kooi - de:

beeld van nieuw le - ven heeft Hij ge - ge - ven.
taal van be - vrij - ding, vro - lij - ke tij - ding.

Heer, geef ons o - ren naar ge - hoor - zaam - heid,

o - gen die wi - len om - zien naar zo - ve - len.

Geef ons ge - loof om in een bar - re tijd

uw Woord van heil met an - de - ren te de - len.

a 3 Al lijkt de hemel doof en blind voorgoed,
Christus is opgestaan in deze wereld:

Naam ons gegeven,
adem ten leven.

Heer, laat ons hart gereinigd door uw bloed,
zich als een spiegel naar uw aanschijn keren.

Zon geef uw stralen,
ondanks ons falen.

Kom ons te hulp, ja, zegen ons met licht,
dan straalt uw liefde uit in onze daden.

Liefde is weerglans van Gods aangezicht,
zijn dageraad een wereld van genade.

Uitzending en zegen

Gesproken zegen beantwoord met gezongen 'amen'

Uittocht van het koor en orgelspel

**Bij de uitgang worden vrijwillige gaven ingezameld voor de
Protestantse gemeente Groningen**